

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI

Școala doctorală Economie I

TEZĂ DE DOCTORAT

Prezentată și susținută public de către autor:

ADRIAN-BOGDAN A. CURTEANU

Titlul tezei de doctorat:

**CONSTRUCȚIA PIETEI EUROPENE UNICE ȘI
POLITICILE SECTORIALE**

Conducător de doctorat:

Prof. univ.dr. Gheorghe POPESCU

Comisia de susținere a tezei de doctorat:

Prof.univ.dr. Mirela-Ionela Aceleanu (președinte) - Academia de Studii Economice din București
Prof.univ.dr. Andreea-Claudia Șerban (referent) - Academia de Studii Economice din București
Prof.univ.dr. Nicoleta Cristache (referent) - Universitatea Dunărea de Jos din Galați
Prof.univ.dr. Ramona-Costina Pîrvu (referent) - Universitatea din Craiova
Prof.univ.dr. Gheorghe Popescu (conducător de doctorat)-Academia de Studii Economice din București

București, 2024

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI
Școala doctorală Economie I

TEZĂ DE DOCTORAT

Prezentată și susținută public de către autor:
ADRIAN-BOGDAN A. CURTEANU

**CONSTRUCȚIA PIETEI EUROPENE UNICE ȘI
POLITICILE SECTORIALE**

Conducător de doctorat:
Prof. univ. dr. Gheorghe Popescu

Comisia de susținere a tezei de doctorat:

Prof.univ.dr. Mirela-Ionela Aceleanu (președinte) - Academia de Studii Economice din București
Prof.univ.dr. Andreea-Claudia Șerban (referent) - Academia de Studii Economice din București
Prof.univ.dr. Nicoleta Cristache (referent) - Universitatea Dunărea de Jos din Galați
Prof.univ.dr. Ramona-Costina Pîrvu (referent) - Universitatea din Craiova
Prof.univ.dr. Gheorghe Popescu (conducător de doctorat)-Academia de Studii Economice din București

București, 2024

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI
Consiliul pentru Studii Universitare de Doctorat
Școala Doctorală
Economie I

**CONSTRUCȚIA PIEȚEI EUROPENE UNICE ȘI POLITICILE
SECTORIALE**

Prenumele și numele autorului:
Adrian-Bogdan Curteanu

Conducător de doctorat: Prof. univ. dr. Gheorghe Popescu

București, 2024

CUPRINS

LISTA FIGURILOR

LISTA GRAFICELOR

LISTA TABELELOR

INTRODUCERE.....	1
CAPITOL 1. INTEGRAREA PIETEI EUROPENE – PROVOCARE MAJORĂ A LUMII CONTEMPORANE	4
1.1.Abordare conceptuală-teoretică a integrării pieței europene.....	8
1.2.Retrospectivă și perspectivă asupra integrării pieței europene.....	16
1.3 Fundamentele legislative și metodologice ale integrării pieței europene	35
CAPITOL 2. CONSTRUCȚIA PIETEI UNICE, CHINTESENȚA INTEGRĂRII EUROPENE.....	48
2.1. Formularea problemei construcției pieței europene unice.....	48
2.2. Integrarea pieței bunurilor.....	50
2.3. Integrarea pieței serviciilor.....	56
2.4. Integrarea pieței factorilor de producție.	58
2.5.Integrarea pieței industriilor în rețea	73
CAPITOL 3. ANALIZA POLITICILOR SECTORIALE ȘI LOCUL ACESTORA ÎN CONSTRUCȚIA PIETEI EUROPENE UNICE	89
3.1 Considerații generale privind politicile UE	90
3.1.1. Context istoric	90
3.1.2. Principii fundamentale	91
3.1.3. Evoluția și extinderea politicilor	96
3.1.4 Provocări și critici	102
3.2. Politicile sectoriale în domeniul economic	105
3.2.1. Agricultură și Pescuit	105
3.2.2. Piața Internă și Industrie	106
3.2.3. Economia Digitală	107
3.2.4. Energie	108
3.2.5. Transport	108
3.2.6. Concurență	109
3.2.7. Protecția Consumatorilor	110
3.2.8. Cercetare și Inovație	111
3.2.9. Dezvoltare Regională	112
3.2.10. Impozitare	112
3.2.11. Bancar și Financiar	113
3.2.12. Comerț Extern	114
3.2.13. Uniunea Economică și Monetară (UEM)	115
3.3. Politicile sectoriale de dezvoltare	116
3.3.1. Agricultură și Dezvoltare Rurală	116
3.3.2. Energie	118
3.3.3. Transport	119
3.3.4. Cercetare & Inovație	120
3.3.5. Economie Digitală & Societate	121
3.3.6. Mediu & Schimbări Climatice	123
3.3.7. Pescuit	124

3.3.8. Dezvoltare Regională & Urbană	125
3.3.9. Industrie	126
3.3.10. Turism	127
3.4. Politicile în domeniul social-cultural	129
3.4.1. Politica Culturală	129
3.4.2. Educație și Tineret	132
3.4.3. Limba	135
3.4.4. Politică Socială	135
3.4.5. Drepturile Cetățenilor și Drepturile Fundamentale	138
3.4.6. Media și Informare	139
3.4.7. Integrare și Migrațiune	140
3.4.8. Promovarea Diversității și Nepartizanatului	142
3.4.9. Sport	143
3.4.10. Cercetare și Inovație	145
CAPITOLUL 4. PIAȚA UNICĂ DIGITALĂ	148
4.1. Evoluția și dezvoltarea pieței unice digitale europene	149
4.2. Obiectivele și cadrul pieței digitale unice (DSM): o privire de ansamblu	151
4.3. Impactul pieței digitale unice (DSM) asupra afacerilor și consumatorilor digitali: analiză.....	153
4.4. Fluxul transfrontalier de date și preocupările privind confidențialitatea: provocări ale pieței digitale unice	158
4.5. Inovație, concurență și creștere economică: impactul dinamic al pieței unice digitale asupra inovării și competitivității în Uniunea Europeană	162
CAPITOLUL 5. ACȚIUNEA EXTERNĂ A UE ȘI MĂSURAREA GRADULUI DE INTEGRAREA ÎN PIAȚA UNICĂ ÎN CAZUL ȚĂRILOR MEMBRE UE	172
5.1 Politica externă a UE	172
5.1.1. Politica externă și de securitate comună (CFSP)	172
5.1.2. Politica Comună de Securitate și Apărare (CSDP)	173
5.1.3. Cooperarea pentru Dezvoltare	174
5.1.4. Ajutor Umanitar	176
5.1.5. Politica Comercială	178
5.1.6. Extinderea și Politica de Vecinătate	180
5.1.7. Drepturile Omului și Democrația	181
5.1.8. Mediul și Schimbările Climatice	183
5.1.9. Politica Energetică	185
5.1.10. Migrație și Azil	188
5.1.11. Contraterorism și Securitate	189
5.2. Integration Index – instrument de măsurare a gradului de integrarea în piața unică europeană pentru țările membre UE	192
Concluzii	197
Contribuții proprii	199
Limitele cercetării	201
Direcții viitoare de cercetare	203
Bibliografie	204
Anexe	247

CUVINTE CHEIE

Integrare, Piața Unică Europeană, Politici sectoriale, Economie digitală, Stabilitate economică, Cooperare internațională, Valorile europene, Competitivitate globală, Inovație, Reglementări, Protecția datelor, Confidențialitate, Drepturile omului, Sustenabilitate, Integration Index.

REZUMAT

Teza se concentrează pe analiza Pieței Europene Unice și a politicilor sectoriale aferente, abordând atât aspectele teoretice, legislative, cât și metodologice ale subiectului. Lucrarea își propune să exploreze provocările și perspectivele Europei contemporane în contextul construirii unei piețe unificate, punând accent pe integrarea bunurilor, serviciilor, factorilor de producție și industriilor într-un cadru interconectat.

Teza oferă o perspectivă asupra evoluției istorice a Pieței Unice Europene, inițiată prin Tratatul de la Roma în 1957, subliniind transformarea acesteia într-o entitate economică global competitivă. Este evidențiată importanța liberei circulații a bunurilor, serviciilor, capitalului și persoanelor dintre țările membre. De asemenea, este punctat rolul Comisiei Europene în guvernarea Pieței Unice și implementarea Strategiei Pieței Unice Digitale, strategie menită să promoveze comerțul electronic și economia digitală prin armonizarea legislațiilor naționale.

Teza este structurată în cinci capitole, fiecare abordând diferite aspecte ale Pieței Unice Europene:

CAPITOL 1. “Integrarea pieței europene – provocare majoră a lumii contemporane” oferă o analiză cuprinzătoare a procesului de integrare europeană, de la originile sale postbelice până la provocările și perspectivele actuale. Acest proces a fost esențial în conturarea Europei moderne, având un impact semnificativ asupra cooperării economice și politice între națiuni.

Originile integrării europene sunt ancorate în dorința de a preveni conflictele viitoare, începând cu crearea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului în 1951, urmată de semnarea Tratatului de la Roma în 1957, care a instituit Comunitatea Economică Europeană. Aceste inițiative au pus bazele pentru eliminarea barierelor comerciale și au promovat libera circulație a bunurilor, serviciilor, capitalului și persoanelor.

Pe parcurs, UE s-a extins și a adoptat politici și mecanisme importante pentru integrare, cum ar fi uniunea vamală, politica de coeziune și moneda unică (euro), care au

contribuit la creșterea economică și la stabilitatea regiunii. Cu toate acestea, procesul de integrare se confruntă cu provocări semnificative, incluzând aici disparitățile economice dintre statele membre, fragmentarea politică, Brexit, migrația și provocările de securitate, avansurile tehnologice și incertitudinile geopolitice.

Teoriile și abordările teoretice despre integrare, de la neofuncționalism la guvernarea multinivel, oferă perspective diferite asupra modului în care integrarea europeană a evoluat și a influențat structura politică și economică a continentului.

Este subliniat, de asemenea, rolul crucial al instituțiilor UE în promovarea și susținerea integrării, precum Comisia Europeană, Parlamentul European, Consiliul European și Banca Centrală Europeană, fiecare având atribuții specifice în cadrul procesului de integrare.

În concluzie, integrarea pieței europene este prezentată ca un proces complex și dinamic, caracterizat atât de realizări semnificative, cât și de provocări continue. Viitorul integrării depinzând de capacitatea UE de a aborda aceste provocări și de a promova convergența, coeziunea și prosperitatea comună într-un peisaj global în continuă schimbare.

CAPITOL 2. „Construcția pieței unice, chintesența integrării Europene” explorează construcția Pieței Unice Europene (PUE), integrarea piețelor bunurilor, serviciilor și a factorilor de producție în cadrul Uniunii Europene (UE), oferind o perspectivă asupra evoluției, provocărilor și strategiilor adoptate pentru a atinge aceste obiective ambițioase.

Construcția Pieței Unice Europene subliniază că PUE a fost concepută pentru a consolida integrarea economică și a îmbunătăți competitivitatea la nivel global. Sunt discutate inițiative istorice, precum Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului și Comunitatea Economică Europeană, evoluția PUE în anii '80, precum și provocările întâmpinate, inclusiv divergențele în reglementări și contextele economice și culturale diverse ale statelor membre. Strategiile de depășire a acestor provocări implică armonizarea reglementărilor, fonduri structurale și de coeziune și inițiative de educație și formare.

Integrarea pieței bunurilor evidențiază rolul esențial al pieței integrate a bunurilor în creșterea economică și stabilitatea continentului, oferind economii de scară, stimulând concurența și inovația și diversificând alegerile consumatorilor. Sunt analizate beneficiile și provocările integrării, inclusiv persistența reglementărilor diverse între statele membre și impactul asupra economiilor mai mici ale UE.

Integrarea pieței serviciilor abordează importanța sectorului serviciilor în economia UE, acesta reprezentând peste 70% din PIB UE precum și o proporție echivalentă a ocupării forței de muncă. Este discutată și Directiva Serviciilor din 2006, directivă destinată ușurării

stabilirii furnizorilor de servicii pe piețele externe ale UE și promovarea furnizării transfrontaliere de servicii, subliniind realizările și provocările din acest proces, inclusiv heterogenitatea reglementărilor naționale și tendințele protecționiste.

Integrarea pieței factorilor de producției analizează coordonarea și armonizarea factorilor de producție (teren, muncă, capital și antreprenoriat) pentru funcționarea eficientă a economiei de piață. Este explicată importanța integrării acestor factori pentru dezvoltarea economică și durabilă și sunt discutate mecanismele UE de integrare a capitalului, inclusiv Piața Unică, Uniunea Bancară și Uniunea Piețelor de Capital.

Capitolul oferă o imagine cuprinzătoare a eforturilor UE de a construi o piață unică integrată, subliniind atât realizările semnificative cât și provocările rămase. PUE este prezentată ca un proiect major de integrare economică, cu impact profund asupra prosperității colective, inovației și competitivității globale.

CAPITOL 3. „Analiza politicilor sectoriale și locul acestora în construcția pieței europene unice” prezintă o analiză amănunțită a diverselor politici sectoriale implementate de Uniunea Europeană (UE) pentru a sprijini construcția pieței unice europene. Acest capitol abordează modul în care politici specifice, precum politica agricolă, de concurență, industrială, regională, de transport, de mediu, și de protecție a consumatorilor contribuie la realizarea obiectivelor mai largi ale UE de integrare economică și socială. Se discută principiile fundamentale ale UE, precum supranaționalismul, subsidiaritatea, solidaritatea, și modul în care acestea ghidează implementarea politicilor sectoriale. În acest capitol se explorează, de asemenea, provocările și criticile cu care se confruntă UE în eforturile sale de a echilibra interesele naționale cu obiectivele supranaționale, abordând aspecte precum complexitatea birocrăției UE, percepția unui "deficit democratic", și tensiunile dintre extinderea și integrarea mai profundă a UE.

În plus, sunt detaliate strategii și inițiative specifice în domeniile economic, digital, energetic, de transport, concurență, protecția consumatorilor, cercetare și inovație, și dezvoltare regională, evidențiind modul în care aceste politici sectoriale lucrează împreună pentru a sprijini o piață unică integrată și eficientă. Fiecare secțiune descrie obiectivele, instrumentele, și impactul politicilor respective, oferind o imagine cuprinzătoare a eforturilor UE de a promova o creștere economică durabilă, inovație, și coeziune socială.

În esență, acest capitol subliniază rolul esențial al politicilor sectoriale în construcția și funcționarea pieței unice europene, precum și provocările continue și nevoia de adaptare în fața schimbărilor globale și internaționale.

CAPITOLUL 4. "Piața unică digitală" oferă o analiză detaliată și cuprinzătoare a inițiativei Uniunii Europene de a crea o piață unică digitală (DSM), cu scopul de a elimina barierele naționale pentru tranzacțiile online și de a stimula creșterea economică și inovarea în statele membre. Conceptul de DSM se bazează pe eliminarea barierelor comerciale între statele membre pentru a încuraja prosperitatea economică și a contribui la o uniune mai strânsă între popoarele Europei. Documentul explorează evoluția și dezvoltarea DSM, obiectivele sale principale, impactul asupra afacerilor și consumatorilor, provocările legate de fluxul transfrontalier de date și preocupările privind confidențialitatea, și impactul DSM asupra inovației, concurenței și creșterii economice în Uniunea Europeană.

Strategia DSM include inițiative legislative importante precum Regulamentul General privind Protecția Datelor (GDPR), Legea Serviciilor Digitale (DSA), și Legea Piețelor Digitale (DMA), care vizează standardizarea legilor privind protecția datelor, reglementarea platformelor online, și abordarea concurenței în piețele digitale. Autorul prezintă evoluția DSM, plecând de la economia digitală timpurie și ajungând la provocările actuale și evoluția continuă în domeniul digital.

În plus, analiza impactului DSM asupra afacerilor și consumatorilor evidențiază beneficiile creșterii comerțului electronic, îmbunătățirea accesului la servicii digitale, și promovarea inovației. Totuși, sunt recunoscute provocările în standardizare și interoperabilitate, precum și necesitatea de a echilibra protecția datelor cu fluxul liber al datelor.

Capitolul se încheie cu o discuție despre provocările și perspectivele viitoare pentru DSM, subliniind importanța armonizării reglementărilor, abordarea provocărilor legate de confidențialitate și securitatea datelor, și necesitatea unui cadru robust pentru guvernarea datelor. Este evidențiat, de asemenea, rolul crucial al DSM în modelarea viitorului peisajului digital al Uniunii Europene, în încurajarea inovației, în asigurarea unei concurențe corecte, și în stimularea creșterii economice.

CAPITOLUL 5. „Acțiunea externă a UE și măsurarea gradului de integrare în piața unică în cazul țărilor membre UE" explorează complexitatea și varietatea politicilor externe ale Uniunii Europene (UE), evidențiind rolul UE ca actor global în diferite domenii, precum politica externă și de securitate, cooperare pentru dezvoltare, ajutorul umanitar, politica comercială, extinderea și politica de vecinătate, drepturile omului și democrația, mediul și schimbările climatice, politica energetică, migrația și azilul, și contraterorismul și securitatea.

Fiecare secțiune oferă o privire detaliată asupra obiectivelor, strategiilor și activităților UE în aceste domenii, subliniind importanța colaborării internaționale, angajamentul pentru valorile fundamentale europene, și eforturile de a răspunde la provocările globale. Politicile externe ale UE sunt prezentate ca instrumente esențiale în promovarea păcii, securității, dezvoltării durabile, și în abordarea problemelor precum schimbările climatice, migrația, și terorismul. Documentul evidențiază, de asemenea, provocările și complexitățile cu care se confruntă UE în implementarea acestor politici, precum și necesitatea adaptării continue la un mediu global în schimbare.

Prin angajamentul său extern, UE își propune să construiască un mediu internațional mai sigur, mai stabil și mai prosper, promovând în același timp valorile democratice, drepturile omului, și principiile statului de drept. Această abordare holistică încorporează atât dimensiuni bilaterale, cât și multilaterale, angajând UE în dialoguri și parteneriate cu o varietate de actori internaționali, de la țări individuale la organizații internaționale și regionale.

În esență, în capitol se subliniază rolul crucial al UE ca actor global, angajat în gestionarea eficientă și responsabilă a relațiilor externe și în abordarea provocărilor transnaționale printr-o combinație de politici integrate, cooperarea internațională și promovarea valorilor universale.

“Integration Index – instrument de măsurare a gradului de integrare în piața unică europeană pentru țările membre UE” explorează crearea și utilizarea unui index de integrare pentru a evalua cât de bine sunt integrate economiile țărilor membre ale Uniunii Europene în piața unică. Acest index are scopul de a oferi o imagine clară a gradului de integrare, luând în considerare aspecte precum comerțul, capitalul, piața muncii și transferul de cunoștințe. Integrarea este esențială pentru stabilitatea economică, coordonarea politicilor monetare, deciziile privind comerțul și investițiile, formularea politicilor și armonizarea, precum și pentru îmbunătățirea competitivității globale.

Indexul propus urmărește să măsoare integrarea prin patru dimensiuni principale: comerț, finanțe, piața muncii și educație, fiecare având indicatori specifici, cum ar fi volumul comerțului cu bunuri, datoria publică, salariul mediu pe oră și mobilitățile Erasmus pentru cadre didactice și studenți. Metodologia include colectarea datelor, ponderarea și agregarea indicatorilor, și normalizarea acestora pe o scară de la 0 la 100, unde 0 reprezintă lipsa integrării și 100 integrarea completă.

Rezultatele indexului pentru anul 2021 arată variații semnificative în gradul de integrare între statele membre, cu țări precum Italia și Grecia înregistrând scoruri relativ

înalte, ceea ce indică o integrare economică puternică în piața unică europeană. Pe de altă parte, țările din Europa de Est, care au aderat mai recent la UE, arată un grad mai scăzut de integrare, subliniind provocările și diferențele structurale din cadrul Uniunii.

Indexul evidențiază importanța măsurării continue și actualizării periodice pentru a reflecta schimbările din economiile membrilor UE și pentru a identifica domeniile în care sunt necesare eforturi suplimentare de integrare. Totuși, trebuie să recunoaștem că, deși indexul oferă o perspectivă valoroasă, acesta este o simplificare a unei realități complexe.

În acest capitol este subliniată importanța unei politici externe a UE bazate pe valorile de integrare, pe democrație și stat de drept, astfel demonstrându-se că UE joacă un rol crucial în promovarea stabilității, păcii și prosperității atât în interiorul granițelor sale, cât și la nivel global. Crearea Indexului de Integrare este un pas important în înțelegerea și îmbunătățirea procesului de integrare economică europeană, oferind un instrument util pentru decidenții politici, afaceri și investitori.